

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
YVES BOT
της 7ης Μαρτίου 2018¹

Υπόθεση C-1/17

Petronas Lubricants Italy SpA
κατά
Livio Guida

[αίτηση του Corte d'appello di Torino
(εφετείου του Τορίνο, Ιταλία)
για την έκδοση προδικαστικής απόφασεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία ως προς διαφορές από ατομικές συμβάσεις εργασίας – Εργοδότης εναγόμενος ενώπιον των δικαστηρίων κράτους μέλους όπου βρίσκεται η κατοικία του – Ανταγωγή του εργοδότη – Καθορισμός του δικαστηρίου που έχει διεθνή δικαιοδοσία»

1. Η αίτηση προδικαστικής απόφασεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 20, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις².
2. Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Livio Guida, κατοίκου Πολωνίας, και του πρώην εργοδότη του, της Petronas Lubricants Italy SpA (στο εξής: PL Italy), εταιρίας ιταλικού δικαίου με έδρα στην Ιταλία, σχετικά με την απόλυση που του κοινοποιήθηκε από την εταιρία αυτή.
3. Η αίτηση αυτή προσφέρει στο Δικαστήριο την ευκαιρία να ορίσει για πρώτη φορά την έννοια της «ανταγωγής» που αναφέρεται σε μία από τις ειδικές διατάξεις του κεφαλαίου II, τμήμα 5, του κανονισμού 44/2001 που καθορίζει τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας ως προς διαφορές από ατομικές συμβάσεις εργασίας, υπό το φως της πολύ πρόσφατης νομολογίας του σχετικά με την έννοια αυτή, όπως ορίζεται στο άρθρο 6, σημείο 3, του ίδιου κανονισμού, το οποίο υπάγεται στο αφορών τις ειδικές δικαιοδοσίες τμήμα 2 του ίδιου κεφαλαίου.
4. Κατόπιν της αναλύσεως που ακολουθεί, η οποία περιορίζεται στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, σύμφωνα με σχετικό αίτημα του Δικαστηρίου, θα προτείνω στο Δικαστήριο να ερμηνεύσει τις διατάξεις του άρθρου 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 44/2001 υπό την έννοια ότι το άρθρο αυτό παρέχει στον εργοδότη το δικαίωμα ασκήσεως ανταγωγής ενώπιον του δικαστηρίου το οποίο έχει νομοτύπως επιληφθεί αγωγής του εργαζομένου και ότι το δικαστήριο αυτό δύναται να αποφανθεί επί της ανταγωγής αυτής, υπό την προϋπόθεση ότι η ανταγωγή ασκήθηκε προκειμένου να ρυθμισθεί το σύνολο των εκατέρωθεν αξιώσεων των διαδίκων που στηρίζονται σε κοινή αιτία.

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

² ΕΕ 2001, L 12, σ. 1.

I. Το νομικό πλαίσιο

5. Οι αιτιολογικές σκέψεις 11, 13 και 15 του κανονισμού 44/2001 έχουν ως εξής:

«(11) Οι κανόνες δικαιοδοσίας πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας και να βασίζονται στην αρχή της γενικής δωσιδικίας της κατοικίας του εναγομένου και η δωσιδικία αυτή πρέπει να ισχύει πάντοτε, εκτός από μερικές συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου το επίδικο αντικείμενο ή η αυτονομία των μερών δικαιολογεί άλλο συνδετικό παράγοντα. Η κατοικία των νομικών προσώπων πρέπει να καθορίζεται αυτοτελώς ώστε να αυξάνεται η διαφάνεια των κοινών κανόνων και να αποφεύγονται οι συγκρούσεις δικαιοδοσίας.

[...]

(13) Στις συμβάσεις ασφάλισης, καταναλωτών και εργασίας [...] είναι σκόπιμο να προστατεύεται ο αδύναμος διάδικος με ευνοϊκότερους για τα συμφέροντά του κανόνες δικαιοδοσίας.

[...]

(15) Για λόγους αρμονικής απονομής της δικαιοσύνης θα πρέπει να ελαχιστοποιηθεί η πιθανότητα παράλληλης εκδίκασης μιας υπόθεσης και να αποφεύγεται η έκδοση ασυμβιβάστων αποφάσεων σε δύο κράτη μέλη. Πρέπει να προβλεφθεί σαφής και αποτελεσματικός μηχανισμός για την επίλυση των περιπτώσεων εκκρεμοδικίας και συνάφειας και για την αποφυγή προβλημάτων που απορρέουν από τις διαφοροποιήσεις στα κράτη μέλη ως προς την ημερομηνία κατά την οποία μια υπόθεση θεωρείται ότι εκκρεμεί. Για τους σκοπούς του ανά χείρας κανονισμού πρέπει να καθοριστεί η ημερομηνία αυτή αυτοτελώς.»

6. Δυνάμει του άρθρου 6, σημείο 3, του κανονισμού αυτού, που περιλαμβάνεται στο τμήμα 2 του κεφαλαίου II, με τίτλο «Ειδικές δικαιοδοσίες», πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος «αν πρόκειται για ανταγωγή που απορρέει από την ίδια σύμβαση ή τα ίδια πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται η κύρια αγωγή, ενώπιον του δικαστηρίου όπου είναι εκκρεμής η αγωγή αυτή».

7. Το τμήμα 5 του κεφαλαίου II του εν λόγω κανονισμού, το οποίο περιλαμβάνει τα άρθρα 18 έως 21, θεσπίζει τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας ως προς τις διαφορές που αφορούν ατομικές συμβάσεις εργασίας.

8. Το άρθρο 18, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 ορίζει τα κάτωθι:

«Ως προς διαφορές από ατομικές συμβάσεις εργασίας η διεθνής δικαιοδοσία καθορίζεται από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος, [υπό] την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 4 και του άρθρου 5 σημείο 5.»

9. Το άρθρο 19 του κανονισμού αυτού προβλέπει τα εξής:

«Εργοδότης που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί:

- 1) ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους όπου έχει την κατοικία του ή
- 2) σε άλλο κράτος μέλος:
 - α) ενώπιον των δικαστηρίων του τόπου όπου ο εργαζόμενος συνήθως εκτελεί την εργασία του ή των δικαστηρίων του τελευταίου τόπου όπου συνήθως εκτελούσε την εργασία του, ή

- β) αν ο εργαζόμενος δεν εκτελεί ή δεν εκτελούσε συνήθως την εργασία του στην ίδια πάντα χώρα, ενώπιον των δικαστηρίων στην περιφέρεια του οποίου είναι ή ήταν εγκατεστημένη η επιχείρηση που τον προσέλαβε.»

10. Κατά το άρθρο 20 του εν λόγω κανονισμού:

«1. Ο εργοδότης μπορεί να ασκήσει αγωγή μόνον ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ο εργαζόμενος έχει την κατοικία του.

2. Οι διατάξεις του παρόντος τμήματος δεν θίγουν το δικαίωμα κατάθεσης ανταγωγής ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η κύρια αγωγή σύμφωνα με το παρόν τμήμα.»

11. Το άρθρο 21 του κανονισμού 44/2001 έχει ως εξής:

«Παρέκκλιση από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος είναι δυνατή μόνο με συμφωνία παρέκτασης δικαιοδοσίας:

- 1) η οποία είναι μεταγενέστερη από τη γένεση της διαφοράς, ή
- 2) η οποία επιτρέπει στον εργαζόμενο να προσφύγει σε άλλα δικαστήρια εκτός από αυτά που προβλέπονται στο παρόν τμήμα.»

II. Το ιστορικό της διαφοράς της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

12. Ο L. Guida προσελήφθη το έτος 1982 από την εταιρία PL Italy, δυνάμει συμβάσεως διεπόμενης από το ιταλικό δίκαιο, και αποσπάστηκε το 1996 στη συνδεδεμένη πολωνική επιχείρηση Petronas Lubricants Poland sp.zo.o. (στο εξής «PL Poland»), ασκώντας έκτοτε καθήκοντα γενικού διευθυντή, με καθεστώς διευθυντικού στελέχους από το έτος 1998. Το 2001 συνήψε με την PL Poland «παράλληλη» σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, διεπόμενη από το πολωνικό δίκαιο, η οποία ανανεώθηκε με διαδοχικές συμβάσεις, η τελευταία εκ των οποίων είχε οριστεί να λήξει στις 30 Απριλίου 2016. Με δύο επιστολές της 17ης και της 29ης Απριλίου 2014, του κοινοποιήθηκαν διάφορες πειθαρχικές αιτιάσεις. Στη συνέχεια, ο L. Guida απολύθηκε από την PL Italy για «φερόμενη εύλογη αιτία», με έγγραφο της 28ης Μαΐου 2014. Με δεύτερο έγγραφο της ίδιας ημερομηνίας, του γνωστοποιήθηκε η λύση της εργασιακής του σχέσεως με την PL Poland.

13. Κατόπιν αυτού, ο L. Guida άσκησε ενώπιον του Tribunale di Torino (πρωτοδικείου του Τορίνο, Ιταλία) αγωγή κατά της PL Italy προβάλλοντας τον εκπρόθεσμο και γενικόλογο χαρακτήρα των πειθαρχικών αιτιάσεων και αμφισβητώντας τη βασιμότητα των πραγματικών περιστατικών που του προσάπτονταν. Ζήτησε δε από το δικαστήριο αυτό, αφενός, να αναγνωρίσει τον αδικαιολόγητο και, εν πάση περιπτώσει, παράνομο χαρακτήρα της απολύσεως που του κοινοποίησε η PL Italy και, αφετέρου, να υποχρεώσει την εταιρία αυτή στην καταβολή της αποζημιώσεως που προβλέπει το ιταλικό δίκαιο σε περίπτωση καταχρηστικής απολύσεως. Ο L. Guida ζήτησε επιπλέον να υποχρεωθεί η PL Italy στην ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που είχε υποστεί λόγω του δυσφημιστικού χαρακτήρα της απολύσεώς του.

14. Στις 5 Δεκεμβρίου 2014, η PL Italy παραστάθηκε ενώπιον του δικαστηρίου αυτού και ζήτησε την απόρριψη των αιτημάτων του ενάγοντος. Διευκρινίζοντας ότι, με πράξη της 3ης Δεκεμβρίου 2014, η PL Poland της είχε εκχωρήσει τις απαιτήσεις της κατά του L. Guida, η PL Italy ζήτησε, με ανταγωγή, να υποχρεωθεί ο L. Guida να επιστρέψει το ποσό των 143 816,29 ευρώ, το οποίο του είχε αχρεωστήτως καταβληθεί και αντιστοιχούσε στην επιστροφή εξόδων μετακινήσεως, σε αποζημιώσεις για μη ληφθείσες άδειες και σε υπερβάλλον ποσό που του είχε καταβληθεί λόγω της εφαρμογής εσφαλμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας ζλότι/ευρώ.

15. Ο L. Guida προέβαλε ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 6, σημείο 3, και του άρθρου 20 του κανονισμού 44/2001, τα ιταλικά δικαστήρια στερούνταν διεθνούς δικαιοδοσίας για να επιληφθούν της ανταγωγής της PL Italy.

16. Με απόφαση που εκδόθηκε τη 14η Σεπτεμβρίου 2015, το Tribunale di Torino (πρωτοδικείο του Τορίνο) υποχρέωσε την PL Italy να καταβάλει στον L. Guida το ποσό των 100 000 ευρώ προς ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που είχε υποστεί λόγω του δυσφημιστικού χαρακτήρα της απολύσεως και έκρινε ότι στερείται διεθνούς δικαιοδοσίας όσον αφορά την ανταγωγή της PL Italy, η οποία εμπίπτει στη διεθνή δικαιοδοσία των πολωνικών δικαστηρίων.

17. Το Tribunale di Torino (πρωτοδικείο του Τορίνο), αφού εκτίμησε ότι ο L. Guida είχε αποδείξει ότι η κατοικία του βρίσκεται στην Πολωνία, έκρινε ότι, καίτοι το άρθρο 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 44/2001 προβλέπει παρέκκλιση από την υποχρέωση του εργοδότη να ασκεί αγωγές κατά των εργαζομένων του στο κράτος στο οποίο αυτοί έχουν την κατοικία τους, εντούτοις η παρέκκλιση αυτή δεν εφαρμόζεται όταν οι απαιτήσεις την είσπραξη των οποίων επιδιώκει δικαστικά ο εργοδότης δεν ήταν εξ αρχής δικές του, αλλά είχαν εκχωρηθεί σε αυτόν συμβατικώς.

18. Η PL Italy άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Corte d'appello di Torino (εφετείου του Τορίνο, Ιταλία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου, ζητώντας να εξαφανιστεί η απόφαση που την υποχρέωνε σε χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης και επαναφέροντας την ανταγωγή της.

19. Το εν λόγω δικαστήριο κρίνει ότι είναι απαραίτητο να διευκρινιστεί κατά πόσον το άρθρο 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 44/2001 επιτρέπει σε εργοδότη να ασκήσει ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους της κατοικίας του ανταγωγή στρεφόμενη κατά εργαζομένου ο οποίος τον έχει νομοτύπως εναγάγει ενώπιον των ίδιων δικαστηρίων, σύμφωνα με το άρθρο 19 του κανονισμού αυτού.

20. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται σχετικά με τις συνέπειες που πρέπει να αντληθούν από τη διαπίστωση ότι η ανταγωγή του εργοδότη έχει ως αντικείμενο απαίτηση της οποίας αρχικός δικαιούχος ήταν άλλο πρόσωπο, το οποίο ήταν ταυτοχρόνως εργοδότης του ίδιου εργαζομένου δυνάμει «παράλληλης» συμβάσεως εργασίας, και ότι η ανταγωγή αυτή βασίζεται σε σύμβαση εκχωρήσεως απαιτήσεως, συναφθείσα μεταξύ του εργοδότη και του αρχικού δικαιούχου της απαιτήσεως σε ημερομηνία μεταγενέστερη της ασκήσεως της αγωγής του εργαζομένου.

21. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Corte d'appello di Torino (εφετείο του Τορίνο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Παρέχει το άρθρο 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 44/2001 σε εργοδότη που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους της ΕΕ και έχει εναχθεί από πρώην υπάλληλό του ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους κατοικίας του εργοδότη (κατά το άρθρο 19 του κανονισμού αυτού) τη δυνατότητα να ασκήσει ανταγωγή κατά του εργαζομένου ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η κύρια αγωγή;
- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, θεμελιώνει το άρθρο 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 44/2001 τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η κύρια αγωγή ακόμη και στην περίπτωση που η ανταγωγή δεν έχει ως αντικείμενο απαίτηση της οποίας αρχικός δικαιούχος ήταν ο εργοδότης, αλλά απαίτηση της οποίας αρχικός δικαιούχος ήταν άλλο πρόσωπο (το οποίο είναι ταυτόχρονα εργοδότης του ίδιου εργαζομένου δυνάμει παράλληλης συμβάσεως εργασίας), βασίζεται δε η ανταγωγή σε σύμβαση εκχωρήσεως

απαιτήσεως συναφθείσα, μεταξύ του εργοδότη και του προσώπου που ήταν αρχικά δικαιούχος της απαιτήσεως, σε ημερομηνία μεταγενέστερη της ασκήσεως της κύριας αγωγής από τον εργαζόμενο;»

III. Ανάλυση

22. Προτού προβώ στην ανάλυση της έννοιας της «ανταγωγής», που αναφέρεται στο άρθρο 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 44/2001³, είναι ουσιώδες να αποσαφηνιστούν ορισμένα στοιχεία τα οποία αποτελούν τη βάση της συλλογιστικής μου. Πρώτον, πρέπει να σημειωθεί ότι οι προϋποθέσεις εφαρμογής της διατάξεως αυτής δεν αποτελούν αντικείμενο αμφισβήτησεως. Επομένως, δεν αμφισβητείται ότι η ένδικη διαφορά αφορά «ατομική σύμβαση εργασίας», κατά την έννοια του άρθρου 18, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού⁴, συναφθείσα από το έτος 1982 μεταξύ του L. Guida και της PL Italy, ενώ ο μισθωτός αυτός είχε επίσης συνάψει έτερες συμβάσεις εργασίας, από το έτος 2001, με την PL Poland, «επιχείρηση συνδεδεμένη» με την PL Italy, έχοντας αποσπαστεί στην εν λόγω πολωνική εταιρία από το έτος 1996. Δεν αμφισβητείται επίσης ότι η PL Italy, ως εναγόμενος εργοδότης, ο οποίος ενάγεται ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους της κατοικίας του, που έχει διεθνή δικαιοδοσία λόγω της επιλογής στην οποία προέβη ο εργαζόμενος, σύμφωνα με το άρθρο 19 του εν λόγω κανονισμού, άσκησε ανταγωγή με σκοπό την έκδοση αυτοτελούς καταψηφιστικής αποφάσεως σε βάρος του ενάγοντος και όχι ως μέσο άμυνας⁵.

23. Δεύτερον, ουδεμία αμφιβολία καταλείπεται ότι τόσο ο εργοδότης όσο και ο μισθωτός έχουν τη δυνατότητα ασκήσεως ανταγωγής, γεγονός που δικαιολογεί να δοθεί καταφατική απάντηση επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος. Πράγματι, θα ήταν αντίθετο προς τη γραμματική ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 44/2001⁶ να συναχθεί, ελλείψει νομοθετικού περιορισμού, το συμπέρασμα ότι μόνον ο μισθωτός έχει τη δυνατότητα ασκήσεως ανταγωγής⁷. Φρονώ ότι η εν λόγω δικονομική ισότητα μεταξύ μισθωτού και εργοδότη έχει ήδη επισημανθεί εμμέσως από το Δικαστήριο⁸. Ανταποκρίνεται στον γενικό σκοπό της ρθής απονομής της δικαιοσύνης, που συνεπάγεται την τήρηση της αρχής της οικονομίας της δίκης⁹.

3 Εφαρμοστέου στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεδομένου ότι η αγωγή του εργαζομένου ασκήθηκε προ της 10ης Ιανουαρίου 2015. Όπως υπενθυμίζεται στην απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, *Concurrence* (C-618/15, EU:C:2016:976, σκέψη 9), ο κανονισμός 44/2001 καταργήθηκε με το άρθρο 80 του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1). Βάσει δε του άρθρου 66, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, ο κανονισμός 1215/2012 τυγχάνει εφαρμογής μόνον επί αγωγών που ασκούνται από τη 10η Ιανουαρίου 2015 και μετά.

4 Βλ. απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2015, *Holterman Ferho Exploitatie κ.λπ.* (C-47/14, EU:C:2015:574, σκέψη 34).

5 Απόφαση της 13ης Ιουλίου 1995, *Danværn Production* (C-341/93, EU:C:1995:239, σκέψεις 15 και 18).

6 Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι οι ίδιες διατάξεις περιλαμβάνονται και στα άλλα τμήματα που καθορίζουν τους κανόνες δικαιοδοσίας για την προστασία του ασθενέστερου διαδίκου (άρθρο 12, παράγραφος 2, σε υποθέσεις ασφαλίσεων, άρθρο 16, παράγραφος 3, για τις συμβάσεις καταναλωτών). Η διατύπωση των άρθρων αυτών, προερχόμενη εκ των άρθρων 11 και 14 της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με τις διαδοχικές συμβάσεις για την προσχώρηση των νέων κρατών μελών στη Σύμβαση αυτή (στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών), επαναλήφθηκε επίσης αμετάβλητη στα άρθρα 14 και 18 του κανονισμού 1215/2012.

7 Η θεωρία είναι ομόφωνη επί του σημείου αυτού, ανεξάρτητα από τον εφαρμοστέο κανονισμό, βλ., μεταξύ άλλων, *Gaudemet-Tallon, H., Compétence et exécution des jugements en Europe, Matières civile et commerciale, Règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1998 et 2007)*, 5η έκδοση, Librairie générale de droit et de jurisprudence, collection Droit des affaires, Παρίσι, 2015, σ. 394, σημείο 302, παράγραφος 2· Blanco-Morales Limones, P., Garau Sobrino, F. F., Lorenzo Guillén M. L., Montero Muriel, F. J., *Comentario al Reglamento (UE) n° 1215/2012 relativo a la competencia judicial, el reconocimiento y la ejecución de resoluciones judiciales en materia civil y mercantil, Reglamento Bruselas I refundido*, Thomson Reuters Aranzadi, Μαδρίτη, 2016, σ. 495, σημείο 2, παράγραφος 7· Magnus, U., Mankowski, P., *European Commentaries on Private International Law, Brussels Ibis Regulation*, τόμος 1, Sellier European Law Publishers, Otto Schmidt, Κολωνία, 2015, σ. 554, σημείο 5· Czernich, D., Kodek, G., Mayr, P., *Europäisches Gerichtsstands- und Vollstreckungsrecht Brüssel Ia-Verordnung (EuGVVO 2012) und Übereinkommen von Lugano 2007 Herausgeber*, LexisNexis, Βιέννη, 2015, σ. 296, παράγραφος 3.

8 Απόφαση της 22ας Μαΐου 2008, *Glaxosmithkline και Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, EU:C:2008:299, σκέψη 29).

9 Αποφάσεις της 10ης Απριλίου 2003, *Pugliese* (C-437/00, EU:C:2003:219, σκέψεις 17 και 22), της 22ας Μαΐου 2008, *Glaxosmithkline και Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, EU:C:2008:299, σκέψη 27), και της 12ης Οκτωβρίου 2016, *Kostanjevec* (C-185/15, EU:C:2016:763, σκέψη 37).

24. Γίνεται έτσι δεκτό ότι, με ανταγωγή του, ο εργοδότης μπορεί να φέρει αξιωσή του κατά εργαζομένου προς διερεύνηση ενώπιον δικαστηρίου διαφόρου του δικαστηρίου του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ο τελευταίος έχει την κατοικία του, αλλά το οποίο έχει επιλεγεί από αυτόν, διότι θεώρησε την έδρα του εγγύτερη προς το κέντρο των συμφερόντων του¹⁰.

25. Κατόπιν της διευκρίνισεως αυτής, πρέπει να εξηγηθεί με ποιον τρόπο δύναται να ορισθεί η έννοια της «ανταγωγής», κατά το άρθρο 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 44/2001, όπως, κατ' ουσίαν, ερωτά το αιτούν δικαστήριο με το δεύτερο ερώτημά του.

26. Κατ' αρχάς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο νομοθέτης της Ένωσης έχει επιλέξει διατύπωση διαφορετική από εκείνη του άρθρου 6, σημείο 3, του εν λόγω κανονισμού, που περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο II, τμήμα 2, όπου προβλέπονται κανόνες παρεπόμενης διεθνούς δικαιοδοσίας, οι οποίοι συντρέχουν με την αρχή της γενικής δωσιδικίας του δικαστηρίου του κράτους μέλους της κατοικίας του εναγομένου. Συγκεκριμένα, στη διάταξη αυτή προβλέπεται επιπροσθέτως ότι η ανταγωγή πρέπει να «απορρέει από την ίδια σύμβαση ή τα ίδια πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται η κύρια αγωγή»¹¹. Η φράση αυτή, αμετάβλητη από την έναρξη ισχύος της Συμβάσεως των Βρυξελλών, δεν περιλαμβάνεται ούτε στα τμήματα που αφορούν τους κανόνες δικαιοδοσίας για την προστασία των ασφαλισμένων ή των καταναλωτών. Η διευκρίνιση δε αυτή δεν προστέθηκε ούτε επ' ευκαιρία της εντάξεως στο κεφάλαιο II του κανονισμού 44/2001 του τμήματος 5, που αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία επί διαφορών που ανακύπτουν από ατομικές συμβάσεις εργασίας¹², ούτε κατά τη σύνταξη του κανονισμού 1215/2012, εφαρμοστέου από τη 10η Ιανουαρίου 2015.

27. Από τις προπαρασκευαστικές εργασίες προκύπτει ότι «οι περιεχόμενοι σε αυτό το τμήμα κανόνες δικαιοδοσίας αντικαθιστούν τους κανόνες που θέτουν τα τμήματα 1 και 2»¹³ και ότι «[ο]ι διατάξεις που αφορούν τη δικαιοδοσία στις συμβάσεις εργασίας έχουν τροποποιηθεί λίγο κατ' ουσία, αλλά κυρίως συγκεντρώθηκαν σε ειδικό τμήμα, σύμφωνα με όσα προβλέπονται για τις ασφαλιστικές συμβάσεις και τις συμβάσεις καταναλώσεως»¹⁴. Εντεύθεν συνάγεται ότι ο νομοθέτης δεν επέλεξε τη θέσπιση ειδικών διατάξεων για τις εργατικές διαφορές παρά τον επιδιωκόμενο σκοπό της προστασίας του ασθενέστερου διαδίκου, ο οποίος θα μπορούσε να δικαιολογήσει την πρόβλεψη ειδικών προϋποθέσεων όσον αφορά την αγωγή του εργοδότη, όπως η προϋπόθεση που προτείνει ο L. Guida στις γραπτές παρατηρήσεις του.

28. Στη συνέχεια, πρέπει να υπομνησθούν οι αρχές που έχει διατυπώσει το Δικαστήριο επί αιτήσεων ερμηνείας ενός εκ των τεσσάρων άρθρων (18 έως 21) που περιλαμβάνονται στο εν λόγω τμήμα 5 του κεφαλαίου II του κανονισμού 44/2001, το οποίο αφορά τη «[δ]ιεθνή δικαιοδοσία σε ατομικές συμβάσεις εργασίας»:

- το τμήμα αυτό προβλέπει μια σειρά κανόνων οι οποίοι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 13 του κανονισμού αυτού, αποβλέπουν στην προστασία του ασθενέστερου συμβαλλομένου με ευνοϊκότερους για τα συμφέροντά του κανόνες δικαιοδοσίας¹⁵.

10 Η φράση αυτή χρησιμοποιείται στην απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Nogueira κ.λπ. (C-168/16 και C-169/16, EU:C:2017:688, σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

11 Στην έκθεση του P. Jenard επί της Συμβάσεως [των Βρυξελλών] (ΕΕ 1986, C 298, σ. 29), διευκρινίζεται ότι «[γ]ια να θεμελιωθεί η δικαιοδοσία, έγινε σαφές ότι η ανταγωγή πρέπει να είναι συναφής με την κύρια αγωγή. Η συνάφεια, ωστόσο, δεν προβλέπεται σ' όλες τις νομοθεσίες: το κείμενο, ακολουθώντας το σχέδιο του βελγικού code judiciaire ορίζει ότι η ανταγωγή πρέπει είτε να βασίζεται στη σύμβαση είτε στα περιστατικά στα οποία θεμελιώνεται η κύρια αγωγή» (σ. 56).

12 Για μία λεπτομερή υπόμνηση του νομοθετικού ιστορικού, βλ. αποφάσεις της 22ας Μαΐου 2008, Glaxosmithkline και Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, σκέψεις 14 έως 17), και της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Nogueira κ.λπ. (C-168/16 και C-169/16, EU:C:2017:688, σκέψη 46).

13 Η φράση αυτή έχει ήδη μνημονευθεί στην απόφαση της 22ας Μαΐου 2008, Glaxosmithkline και Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, σκέψη 24).

14 Βλ. πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις [COM(1999) 348 τελικό], αιτιολογική έκθεση.

15 Αποφάσεις της 22ας Μαΐου 2008, Glaxosmithkline και Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, σκέψεις 17 και 30), καθώς και της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Nogueira κ.λπ. (C-168/16 και C-169/16, EU:C:2017:688, σκέψη 49 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- από το γράμμα των διατάξεων που περιλαμβάνονται στο εν λόγω τμήμα προκύπτει ότι αυτές έχουν όχι μόνον ειδικό αλλά και εξαντλητικό χαρακτήρα¹⁶, και
- για την εξασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας του κανονισμού 44/2001, οι νομικές έννοιες που περιέχονται στον εν λόγω κανονισμό πρέπει να ερμηνεύονται αυτοτελώς και, επομένως, ομοιομόρφως στο σύνολο των κρατών μελών¹⁷.

29. Τέλος, πρέπει να τονιστεί ότι το Δικαστήριο έχει επισημάνει ότι ο διαλαμβανόμενος στο σημείο 3 του άρθρου 6 του κανονισμού 44/2001 κανόνας δικαιοδοσίας που ισχύει σε περίπτωση ασκήσεως ανταγωγής ενσωματώθηκε στο άρθρο 20, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό μία σύνδεση μεταξύ των διατάξεων αυτών¹⁸.

30. Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει, όσον αφορά τη φράση «[η ανταγωγή πρέπει να] απορρέει από την ίδια σύμβαση ή τα ίδια πραγματικά περιστατικά επί των οποίων στηρίζεται η κύρια αγωγή», ότι αυτή πρέπει να ερμηνεύεται αυτοτελώς, υπό το πρίσμα των σκοπών του εν λόγω κανονισμού¹⁹.

31. Το Δικαστήριο, ως προς το ζήτημα αυτό, έχει επισημάνει ότι, χάριν της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, η ειδική δωσιδικία της ανταγωγής καθιστά δυνατή για τους διαδίκους την επίλυση, στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας και ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου, όλων των μεταξύ τους διαφορών από κοινή αιτία. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αποφεύγεται το ενδεχόμενο πολλαπλών και περιττών δικών²⁰. Ως εκ τούτου, έχει κριθεί ότι, «υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η θεμελιωμένη σε αδικαιολόγητο πλουτισμό ανταγωγή με αίτημα την επιστροφή ποσού απορρέει από τη σύμβαση χρηματοδοτικής μισθώσεως από την οποία ο εκμισθωτής άντλησε την αρχική του αξίωση. Πράγματι, ο φερόμενος ως αδικαιολόγητος πλουτισμός ο οποίος αντιστοιχεί στο ποσό που καταβλήθηκε στο πλαίσιο της εκτελέσεως της εν τω μεταξύ αναιρεθείσας αποφάσεως δεν θα είχε υπάρξει χωρίς την εν λόγω σύμβαση»²¹. Ο αυστηρός σύνδεσμος με την ουσία της διαφοράς είναι επομένως καθοριστικής σημασίας.

32. Υπό τις συνθήκες αυτές, δικαιολογεί η προστασία που οφείλεται στον εργαζόμενο ως ασθενέστερο διάδικο μια διαφορετική ερμηνεία του όρου «ανταγωγή», ελλείψει σχετικής διευκρίνισης στο άρθρο 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 44/2001; Συμφωνώ με την Επιτροπή ότι η έννοια της «ανταγωγής» πρέπει να είναι ομοιόμορφη κατά την εφαρμογή των κανόνων δικαιοδοσίας των ευρωπαϊκών δικαστηρίων, κατά μείζονα λόγο επειδή τα κριτήρια σε περίπτωση παρεπόμενης δικαιοδοσίας δεν έχουν έως τώρα προκαλέσει πολλές ερμηνευτικές δυσχέρειες, και επειδή ανταποκρίνονται επίσης, όπως και στην περίπτωση της δωσιδικίας της συνάφειας, στον σκοπό της αποφυγής εκδόσεως ασυμβίβαστων αποφάσεων που θα μπορούσαν να προκύψουν από τη χωριστή εκδίκαση των υποθέσεων²².

16 Αποφάσεις της 22ας Μαΐου 2008, Glaxosmithkline και Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, σκέψη 18), καθώς και της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Nogueira κ.λπ. (C-168/16 και C-169/16, EU:C:2017:688, σκέψη 51 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

17 Βλ., όσον αφορά το άρθρο 18 του εν λόγω κανονισμού, απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2015, Holterman Ferho Exploitatie κ.λπ. (C-47/14, EU:C:2015:574, σκέψεις 36 και 37, καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), και, όσον αφορά το άρθρο 19, σημείο 2, του εν λόγω κανονισμού, απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Nogueira κ.λπ. (C-168/16 και C-169/16, EU:C:2017:688, σκέψεις 47 και 48, καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

18 Απόφαση της 22ας Μαΐου 2008, Glaxosmithkline και Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, σκέψη 22).

19 Απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2016, Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763, σκέψη 36).

20 Απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2016, Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763, σκέψη 37).

21 Απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2016, Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763, σκέψη 38).

22 Βλ. και απόφαση της 11ης Απριλίου 2013, Sapir κ.λπ. (C-645/11, EU:C:2013:228, σκέψη 42), σχετικά με το άρθρο 6, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001, και το σχόλιο των Czernich, D., Kodek, G. και Mayr, P., *Europäisches Gerichtsstands- und Vollstreckungsrecht Brüssel Ia-Verordnung (EuGVVO 2012) und Übereinkommen von Lugano 2007 Herausgeber*, LexisNexis, Βιέννη, 2015, σ. 296, παράγραφος 3.

33. Κατά συνέπεια, η λύση αυτή παρουσιάζει το πλεονέκτημα ότι αποφεύγεται η προσφυγή σε έννοιες που είναι πιο δύσκολο να εφαρμοστούν, όπως εκείνη της ύπαρξης «αντικειμενικής συνάφειας ως προς το αντικείμενο ή την αιτία», που πρότεινε η Ιταλική Κυβέρνηση. Ωστόσο, μια υπερβολικά αυστηρή έννοια της «ανταγωγής που απορρέει από σύμβαση εργασίας», όπως αυτή που προτείνεται από την Επιτροπή, ερειδόμενη στη «σχέση εργασίας την οποία επικαλείται ο εργαζόμενος στην κύρια αγωγή [του]», δεν νομίζω ότι πρέπει να γίνει δεκτή για πλείονες λόγους.

34. Πρώτον, το Δικαστήριο έχει ήδη δεχθεί μια ευρεία ερμηνεία της έννοιας της «ανταγωγής που απορρέει από σύμβαση»²³, αναγνωρίζοντας ότι η θεμελιωμένη σε αδικαιολόγητο πλουτισμό ανταγωγή με αίτημα την επιστροφή ποσού απορρέει, υπό ειδικές δικονομικές περιστάσεις, από τη σύμβαση χρηματοδοτικής μισθώσεως η οποία έχει συναφθεί μεταξύ των διαδίκων της κύριας δίκης. Συγκεκριμένα, επρόκειτο για ανταγωγή η οποία είχε ως αντικείμενο την επιστροφή χρηματικού ποσού συμφωνηθέντος στο πλαίσιο εξώδικης διευθετήσεως, και η οποία είχε ασκηθεί στο πλαίσιο νέας ένδικης διαδικασίας μεταξύ των ιδίων διαδίκων, κατόπιν αναιρέσεως της αποφάσεως με την οποία περατώθηκε η αρχική δίκη μεταξύ των διαδίκων αυτών και στο πλαίσιο της εκτελέσεως της οποίας επήλθε η ως άνω εξώδικη διευθέτηση. Συνεπώς, επισημαίνεται ότι δεν ήταν τόσο ο άμεσος δεσμός με τη σύμβαση που έγινε δεκτός από το Δικαστήριο αλλά το γεγονός ότι χωρίς την εν λόγω σύμβαση δεν θα υπήρχε αδικαιολόγητος πλουτισμός, πράγμα που καθιστά προφανές ότι «αυτές οι αξιώσεις αφορούν ένα κοινό σύμπλεγμα πραγματικών περιστατικών»²⁴.

35. Δεύτερον, πρέπει να μπορεί να ληφθεί υπόψη η αλληλεπικάλυψη των συμβατικών σχέσεων εργασίας²⁵, πράγμα που συμβαίνει συχνά σε περίπτωση αποσπάσεως, επ' ευκαιρία της οποίας η αρχική σύμβαση εργασίας δύναται να διατηρείται, υφιστάμενη παράλληλα με σύμβαση εργασίας σε τοπικό επίπεδο.

36. Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τις συγκλίνουσες παρατηρήσεις των διαδίκων, η PL Italy ήταν ιδιοκτήτρια κατά 100 % της PL Poland και από τον Ιούλιο του 2001 είχε συναφθεί με την PL Poland ειδική «παράλληλη» σύμβαση για τον καθορισμό των ειδικών όρων της εν λόγω σχέσεως εργασίας. Επιπλέον, σημειώνεται ότι η κινηθείσα από τον L. Guida διαδικασία είχε ως αντικείμενο την αρχική σύμβαση και όχι την τελευταία σύμβαση που είχε συνάψει με την PL Poland.

37. Τρίτον, από τους λόγους της απολύσεως και τη χρηματική απαίτηση της PL Italy προκύπτει ότι αμφότερες στηρίζονται στα ίδια πραγματικά περιστατικά, που αφορούν αδιακρίτως και τις δύο εταιρίες. Εν προκειμένω, είχε προσαφθεί στον L. Guida, αφενός, ότι είχε επανειλημμένως λάβει αχρεωστήτως από την PL Poland την επιστροφή εξόδων για επαγγελματικές μετακινήσεις και αποζημιώσεις για μη ληφθείσες άδειες και, αφετέρου, ότι είχε παραπλανήσει την PL Italy, κατά την εκκαθάριση του ποσού των αποδοχών του, δηλώνοντάς της συναλλαγματική ισοτιμία ζλότι/ευρώ ευνοϊκότερη από την επίσημη ισοτιμία. Είναι σαφές ότι σε αυτά τα πραγματικά περιστατικά βασίστηκε η απόφαση λύσεως των σχέσεων εργασίας, που έλαβαν οι PL Italy και PL Poland, και ότι η ανταγωγή αποβλέπει στην επιστροφή των αντιστοίχων αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.

23 Βλ. και την ανάλυση των διατάξεων του άρθρου 6, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001 σε Magnus, U., Mankowski, P., *European Commentaries on Private International Law, Brussels Ibis Regulation*, τόμος 1, Sellier European Law Publishers, Otto Schmidt, Κολωνία, 2015, σ. 401, ιδίως σχετικά με τη φράση «same contract» στην απόδοση του κανονισμού αυτού στην αγγλική γλώσσα.

24 Η φράση αυτή προέρχεται από τις προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση *Kostanjevec* (C-185/15, EU:C:2016:397, σημείο 44).

25 Βλ., για μια γενικότερη υπενθύμιση των ιδιομορφιών της συμβάσεως εργασίας, απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1987, *Shenavai* (266/85, EU:C:1987:11, σκέψη 16). Εν είδει παραδείγματος περιπτώσεως πλειόνων συμβατικών σχέσεων, βλ. απόφαση της 10ης Απριλίου 2003, *C-437/00, Pugliese* (EU:C:2003:219, σκέψεις 4 έως 9), και, ειδικά όσον αφορά εταιρίες που ανήκουν στον ίδιο όμιλο, αποφάσεις της 22ας Μαΐου 2008, *Glaxosmithkline και Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, EU:C:2008:299, σκέψεις 7 έως 10), καθώς και της 10ης Σεπτεμβρίου 2015, *Holterman Ferho Exploitatie κ.λπ.* (C-47/14, EU:C:2015:574, σκέψεις 12 έως 18).

38. Η στενή αυτή σχέση μεταξύ της προσβολής των λόγων της απολύσεως εκ μέρους του εργαζομένου και της ασκηθείσας από τον εργοδότη ανταγωγής για την επιστροφή των χρηματικών ποσών οδηγεί στην απόρριψη των επιχειρημάτων του L. Guida και της Επιτροπής σχετικά με την έλλειψη προβλεψιμότητας της ανταγωγής του εναγομένου λόγω της εκχώρησης απαιτήσεων η οποία τον νομιμοποιεί να ασκήσει την ανταγωγή.

39. Τέταρτον, πρέπει να παρατηρηθεί ότι ο L. Guida επέλεξε να αμφισβητήσει το βάσιμο μιας μόνον αποφάσεως καταγγελίας της σχέσεως εργασίας του, εκείνης που είχε συνάψει με την PL Italy, και να εναγάγει αυτήν όχι ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους του τόπου όπου εκτελούσε συνήθως την εργασία του, όπως του επέτρεπε το άρθρο 19, σημείο 2, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001, αλλά ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου η PL Italy έχει την έδρα της. Η επιλογή αυτή δεν θα πρέπει να επηρεάζει την αυτοτελή ερμηνεία της έννοιας της «ανταγωγής». Πρέπει να υπομνησθεί, συναφώς, ότι, παρά την επιλογή του νομοθέτη της Ένωσης να θεσπίσει πλείονες κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας για την προστασία του εργαζομένου, δεν αποφασίστηκε ο καθορισμός κριτηρίων που να περιορίζουν τη δυνατότητα του εργοδότη να ασκήσει ανταγωγή.

40. Για τους ίδιους λόγους, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα που αντλείται από το εφαρμοστέο δίκαιο στη σύμβαση εργασίας, το οποίο θα δικαιολογούσε, σύμφωνα με τον L. Guida και την Επιτροπή, μια ερμηνεία περιοριζόμενη αυστηρώς στη σύμβαση εργασίας την οποία αφορά η κύρια αγωγή. Έστω και αν το Δικαστήριο, όσον αφορά τον καθορισμό της διεθνούς δικαιοδοσίας βάσει του τόπου εκπλήρωσε της συμβάσεως εργασίας που δικαιολογεί να επιδιώκεται η σύμπτωση της δικαστικής και της νομοθετικής δικαιοδοσίας, έκρινε σκόπιμο να λάβει υπόψη τις αντίστοιχες διατάξεις που περιέχονται στη Σύμβαση της Ρώμης²⁶ του 1980 σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές²⁷, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το ζήτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας σε περίπτωση ανταγωγής επιβάλλεται να είναι σαφώς ανεξάρτητο από το ζήτημα του εφαρμοστέου ουσιαστικού δικαίου.

41. Κατά συνέπεια, θεωρώ ότι οι περιστάσεις της κύριας δίκης καταδεικνύουν ότι η έννοια της «ανταγωγής» δεν πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπον ώστε να περιορίζεται μόνον εντός του συμβατικού πλαισίου. Πρέπει να λαμβάνεται επίσης υπόψη και η αντιστοιχία των πραγματικών περιστατικών επί των οποίων βασίζεται η κύρια αγωγή. Έτσι, στην ένδικη περίπτωση, το να γίνει δεκτό ότι, χάριν της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, το ίδιο δικαστήριο μπορεί να εξετάσει τη βασιμότητα των πραγματικών περιστατικών που δικαιολογούν την απόλυση και να συναγάγει τις χρηματικές συνέπειες που απορρέουν από τα περιστατικά αυτά δεν μου φαίνεται αντίθετο προς τα συμφέροντα του εργαζομένου. Διασφαλίζεται επίσης και η αποφυγή εκδόσεως αντιφατικών αποφάσεων, σύμφωνα με τον στόχο που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 15 του κανονισμού 44/2001. Υπό τις συνθήκες αυτές, ελάχιστη σημασία έχει το γεγονός ότι η εκχώρηση της απαιτήσεως που προβάλλει ο εργοδότης έλαβε χώρα αφού είχε επιληφθεί της αγωγής το αρμόδιο δικαστήριο.

42. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι μπορεί, σε γενικές γραμμές χάριν σαφήνειας και αποτελεσματικότητας, να δοθεί μια ερμηνεία της έννοιας της «ανταγωγής», η οποία πρέπει να οδηγεί τα εθνικά δικαστήρια να εξακριβώνουν την κοινή αιτία, είτε συμβατική είτε πραγματική, των αξιώσεων των διαδίκων, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως.

²⁶ Εν είδει πολύ προσφάτου παραδείγματος, βλ. απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Nogueira κ.λπ. (C-168/16 και C-169/16, EU:C:2017:688, σκέψη 55), σχετικά με την αυτοτελή ερμηνεία του άρθρου 19, σημείο 2, του κανονισμού 44/2001.

²⁷ ΕΕ 1998, C 27, σ. 34. Το άρθρο 6 της εν λόγω Συμβάσεως έχει εφαρμογή στις συμβάσεις που συνήφθησαν μέχρι τη 17η Δεκεμβρίου 2009. Μετά την ημερομηνία αυτή, εφαρμόζεται το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΚ) 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη I) (ΕΕ 2008, L 177, σ. 6), σύμφωνα με το άρθρο 28 του κανονισμού αυτού.

43. Βάσει του συνόλου των στοιχείων αυτών, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι το άρθρο 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 44/2001 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι παρέχει στον εργοδότη, όπως και στον εργαζόμενο, το δικαίωμα ασκήσεως ανταγωγής ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο νομοτύπως εκκρεμεί η κύρια αγωγή και ότι το δικαστήριο αυτό έχει διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση της ανταγωγής υπό την προϋπόθεση ότι αυτή έχει ασκηθεί προκειμένου να ρυθμισθεί το σύνολο των εκατέρωθεν αξιώσεων των διαδίκων που στηρίζονται σε κοινή αιτία, γεγονός το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

IV. Πρόταση

44. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Corte d'appello di Torino (εφετείο του Τορίνο, Ιταλία) ως εξής:

Το άρθρο 20, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι παρέχει στον εργοδότη, όπως και στον εργαζόμενο, το δικαίωμα ασκήσεως ανταγωγής ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο νομοτύπως εκκρεμεί η κύρια αγωγή και ότι το δικαστήριο αυτό έχει διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση της ανταγωγής υπό την προϋπόθεση ότι αυτή έχει ασκηθεί προκειμένου να ρυθμισθεί το σύνολο των εκατέρωθεν αξιώσεων των διαδίκων που στηρίζονται σε κοινή αιτία, γεγονός το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.